

## Utálnivaló-e a Big Brother?

Fáy Miklós *Az ördög ügyvédje* című tv-jegyzetében (ÉS, szept. 20.) – miközben próbálja értelmezni azokat a „jelszavakat”, amelyek mentén a *Big Brother* ért kritikai támadások fogalmazódnak – szubjektív vívódásáról is szól. „Én is szégyellem magam, és szeretném utálni a műsort. Csak tessék végre megmondani, hogy miért.”

Kevés vagyok ahhoz, hogy a jegyzetírónak megmondjam, „miért”. Mert én is szubjektíven ítélek, és mert ha Fáy Miklós valóban másoktól várja, hogy „megmondják”, megette a fene. De mint olvasó és mint ösztönös, álmódzó humanista, szeretnék valamit a szerzőtől számon kérni. Ez pedig a tollforgató – véleményem szerint most éppen szunnyadó – felfokozott felelőssége.

A valóságshow természetrajzából következik egyik legbrutálisabb embertelensége. Az emberi életnek – szerintem – vannak (vagy tán még lehetnek!) olyan helyzetei, pillanatai, amelyekben emberi mivoltunk mélyen, gazdagon, semmiféle pótlémmel igazán nem helyettesíthetően, s ezért varázslatos gyönyörűséggel felparázslók. Példásképpen ilyen „pillanat” lehet az a szexuális együttlét, amelyet a szerelmeskedés, a szeretkezés fogalmával próbálunk kifejezni. S ebben az intimitás, amikor a „szereplők”

egyétértésben és magától értetődően időlegesen kizárják az őket körülvevő világot, teremtő feltételt.

A létezés emberi pillanatai („díszkúttá változni, köedénnyé, amelybe langyos esőként hullik a világminőség” – írja Kundera) és intimitás együvé tartoznak. A *Big Brother*, a tömegkommunikáció teljes arzenáljával, lényege és szándéka szerint megöli az intimitást. Az intimitásnélküliség, például a nyilvánossá tett szexualitás persze lehet kellemes. Mint ahogy én is kéjesen vakarom a szunyogcsípés viszkető helyét. Csakhogy kéjesen vakarózni a kutyám is szokott!

Az utolsó, igazán szépséges emberi pillanatok emésztő pusztítása zajlik szerteszét. Ezért, ha találkozom egy, hatalmas energiákat az intimitás látványos, nyilvános megsemmisítésére fordító tv-brutalitással, egyebek mellett mérhetetlen utatál ébred bennem. S egy hírlapíró esetében ennek – szerintem – zsigerből kellene feltámadnia.

Dr. Valcsicsák Imre

## Kedves Gazsi!

(Tamás Gáspár Miklóst szólítom így.) Tehát: Kedves Gazsi! A sztoicizmus kapcsán feltett kérdésre: „Mit mondanak?” (ÉS, szept. 13.), azt válaszolnám: kérlek, mondj valami egyebet, szebbet, jobbat, okosab-

bat, ne azt, hogy: „Osz-posz”. Az a gondolkodói hagyomány, a citiumi Zénótól kezdve Justus Lipsiusig és tovább, amely a legnehezebb körülmények között is kitarított a szabadság, az emberi méltóság, a személyiség autonómiája mellett, és amelynek én személy szerint sokat köszönhetek, ennél minden bizonynyal többet érdemel.

Ugyanígy többet érdemel a magyar demokrácia is annál, amit mondasz róla, hogy tudniillik „nem kár érte”. Mert hátha mégiscsak kár érte. Hátha tévedsz, és – vélekedéseddel ellentétben – nincs kimúlva. De ha mégis úgy látod, hogy meghalt, akkor, kérlek, tégy javaslatot tisztességetemre. Ne nyilvánítsd dögtetemmé (ha úgy tetszik, üres allegóriává), ne hagyd a szabad ég alatt oszladni. Ne akard utánozni Kreónt.

Barátsággal üdvözlő:

Márton László

(aki Kényszerű szabadulási címmel írt egy sztoikus irányregényt)

## Jogszályi korlátok?

Lapjuk egyik recenzense, **Eörsi László** csodálkozásának ad hangot a *Jobbági Gábor* könyvéről – *A néma talp (Tóth Ilona, az orvosi kar mártírja)* – írt kritikájában (ÉS, szeptember 20.), hogy a könyvben forrásként feltüntetett iratok egy része az Igazságügyi Minisztériumban található. Ugyanis a minisztérium „vezető főtanácsosa 2002. áprilisában hivatalos formában tájékoztatta őt [mármint Jobbági Gábort], hogy »kutatási kérelmének jogszályi korlátok miatt nem tehetnék eleget«, közli velünk a főhatóság levelezését jól ismerő recenzens. Kissé én is elcsodálkoztam a kutatói szolidaritás hiányán, amelyet némi rosszindulattal akár feljelentésként is értelmezhetünk. De sokkal inkább meglepődtem azon, hogy vannak olyan jogszályi korlátok, amelyek akadályozzák az ötvenhatos perek kutatását, legalábbis – úgy tűnik – elvben. Netán államtörvények minőségű, hogy majd’ ötven évvel ezelőtt ártatlanul ítélték-e halálra egy embert, vagy sem?

Üdvözléssel:

Sziji Ferenc

### V. Nagy Fül Fesztivál

In memoriam Peter Kowald 1944–2002. MU Színház (Bp. XI. Körösy József utca 17.; 466-4627), 2002. október 3–5.  
Október 3.: Alexander von Schippenbach (D), SCH (BH), Joseph Frusciante (SWI), Dj Hermit (CAN); október 4.: Coolhaven (NL), Kreuzfeld-Jacobs Syndicate (HUN), S. Spier (NL), Lianna Flu Winks (NL); október 5.: Blurt Színház (GB), Tudósok (HUN), Gelée Royale (AUT), Alice in Wonderband (SER). Belépő: 1500 Ft, diákoknak 800 Ft. Info: 270-1370, <http://bigear.index.hu>

## Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médialfigyelője az



»OBSERVER«  
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.

Tel.: 303-4738, Fax: 303-4744

E-mail: [marketing@observer.hu](mailto:marketing@observer.hu)

<http://www.observer.hu>

### Hirdessen az ÉS-ben!

E heti számunk 24 289 példányban jelent meg. Ebből a Magyar Posta, a Lapker Rt. és az alternatív terjesztők megrendelése alapján országosan 6579 példány jut előfizetőinkhez, 17 315 pedig áruspédányként kerül forgalomba. A hirdetés technikai feltételeiről, valamint 83 ezres olvasótáborunk (Szonda Ipsos-GfK. 2002. I. félévi adat) összetételéről további részletes információt ad Andoné Váci Gabriella a 210-5149 és a 210-5159-es telefonon.

### Hirdetési tarifák

(az árak az áfát nem tartalmazzák)

Méret (mm)	Fekete-fehér (eFt)	Színes (eFt)
1/1 270x420	286	390
1/2 álló 130x407, fekvő 270x200	162	221
1/3 álló 105x407, fekvő 270x135	110	150
1/4 álló 160x200, fekvő 270x100	91	124
1/8 álló 105x200, fekvő 270x70	65	–
1/8 csík 270x50, fekvő 160x100	52	–
2/100 105x100	36	–
1/100 50x100	18	–
2/50 105x50	18	–
1/50 50x50	9	–

# HOL A HATÁR?

## Kampánystratégiák és kampányetika, 2002

SZERKESZTETTE SÜKÖSD MIKLÓS VÁSÁRHELYI MÁRIA

ÉLET ÉS IRODALOM

### Új ÉS-könyv!

2002. június 12–13-án nagy visszhangot kiváltó konferencia zajlott a CEU Auditoriumában, a Közép-Európai Egyetem, a Nyilvánosság Klub, a Független Magyar Művészeti Alapítvány és a Nyílt Társadalom Archivum szervezésében. A konferencia célja az volt, hogy tudományos alaposággal feltárja a 2002-es országgyűlési választási kampány egyes rétegeit, és bemutassa azokat az új tartalmi és formai technikákat, amelyek hatására felmerült az európai politikai, etikai határvonalak átlépésének gyanúja. A konferencia öt szekcióban zajlott. A felkért előadók egy le- adott, írott tanulmány rövidített, mintegy tizenöt perces előadásával szerepeltek. A résztvevők szekciónként megvitatták az előadásokat. Az elhangzottakról hang és képfelvételt készült. Ez a kötet a konferencia előadásainak szerkesztett kiadása.

A kötet szerzői: Angelusz Róbert, Bíró Béla, Sz. Bíró Zoltán, Boros Géza, Bozóki András, Bruck Gábor, Bujdos Attila, Czene Gábor, Csigó Péter, Csizmadia Ervin, Dányi Endre, Galló Béla, Gelléfy László, Gerő András, Gombár Csaba, Hubai László, Juhász Gábor, Kiss Balázs, Koltai Tamás, Kun István, Lakner Zoltán, Lugosi Viktória, Mező Ferenc, Mink András, Petőcz György, Petschnig Mária Zita, Sárkány László, Sáska Géza, Sipos Balázs, Sükösd Miklós, Szilágyi Ákos, Tamás Gáspár Miklós, Tamás Pál, Tóth Csaba, Török Gábor, Vásárhelyi Mária, Zöldi László.

A kötet ára 2450 forint. Megvásárolható a könyvesboltokban, illetve 2000 Ft + postaköltségért megrendelhető, illetve megvásárolható a kiadónál (1089 Rezső tér 15., tel.: 210-5149, fax: 303-9241, e-mail: [es@es.hu](mailto:es@es.hu))

## Tisztelt Szerkesztőség!

Farkasházy Tivadar az ÉS szeptember 6-i számában teljes terjedelmében idézi az *ATV Nap-kelte* című műsorában vele készült, az augusztus 20-ai kitüntetéséről szóló beszélgetést.

Engedjék meg, hogy Farkasházy Tivadarnak az adásban elhangzott és az ÉS-ben idézett (Farkasházy Tivadar: *Két hete, ÉS*, szeptember 6.) egyik mondatára – a tényszerűség kedvéért, a vita érdemét természetesen nem érintve – reagáljak.

A mondat így hangzott: „...péntek délben felhívott a Köztársasági Elnöki Hivataltól, hogy kitüntetnek, és szombat reggelig mondjam meg akkor, hogy mi a véleményem erről. Tehát 24 órában nem volt...”

A háttér: a köztársasági elnök a kormány, illetve a miniszterelnök javaslatára 2002. augusztus 20-án alkalmából több mint 500 kitüntetést adományozott. Nyilvánvaló, hogy ennyi kitüntetés átadása – egyetlen alkalommal – lehetetlen, ezért az elnök az érdekelt minisztereket kérte föl meghatározott számú kitüntetés átnyújtására. Ez az augusztus 20-át megelőző héten meg is történt, az eseményekről a napisajtó nevek felsorolásával adott hírt. (A kitüntetettek teljes névsora a *Magyar Közlöny* 113. számában olvasható.)

A Parlamentben augusztus 20-án 108 személy vehette át a kitüntetést a három legmagasabb szintű közjogi méltóság jelenlétében. Ennek méltó és ünnepélyes lebonyolítása komoly szervezőmunkát igényel.

A konkrét kitüntetés: valamennyi kitüntetett – így Farkasházy Tivadar is – írott meghívót kapott a Köztársasági Elnöki Hivataltól, melyben kértük a meghívás visszaigazolását a beléptetés, az ültetés megszervezése végett (névvel jelölt ülőhely, a hozzátartozók neve stb.). Mivel néhány kitüntetett – különböző akadályok miatt – nem jelentkezett, a hivatal telefonon kereste meg őket. A kérdés azonban nem az volt, hogy „mi a véleménye” a kitüntetésről, hanem az, hogy jön-e és őhajja-e hozzátartozója jelenlétét (beléptetését), akadályoztatása esetén ki veszi át a kitüntetést. Mindezek ismerete a narratörözveg elkészítése, az előzetes szervezés és a zökkenőmentes lebonyolítás végett szükséges.

Farkasházy Tivadarnak is – többszöri sikertelen híváskíséret után – a fenti technikai kérdéseket tettük fel, miután a korábban postán kiküldött írott meghívásra visszajelzést nem kaptunk.

A hivatal munkatársai részéről fel sem merülhet, hogy a kitüntetésre előterjesztett személlyel az elfogadás kérdését vitassuk meg. Ezúttal sem ez történt. Tisztelettel

Dr. Szentgyörgyi András  
központi titkárságvezető,  
Köztársasági Elnöki Hivatal

Kiadja az Irodalom Kft.:

ÉS Alapítvány Journal Art Alapítvány

Megjelenik minden pénteken

Főszerkesztő: KOVÁCS ZOLTÁN

Főszerkesztő-helyettes: TARNÓI GIZELLA VÁNCSA ISTVÁN

Olvasószerkesztő – művészetkritika: SZIRA PÉTER

Szerkesztők és fogadóórák:

Vers: CSUHAI ISTVÁN  
kedd 10–13

Széppróza: DÉRCZY PÉTER  
kedd 10–13

Könyvkritika: KÁROLYI CSABA  
kedd 10–13

Publicisztika (külföld): PETŐCZ GYÖRGY

Interjú: RÁDAI ESZTER  
kedd 11–13

Tárlat, színház, grafika: SZIKSZAI KÁROLY  
hétfő 11–13

Tervezőszerkesztő: BORSOS SZYVETLÁNA KABÁN ESZTER ANNA

Munkatársak: BAKÁCS TIBOR S. DARVASI LÁSZLÓ MEGYESI GUSZTÁV MOLNÁR ERZSÉBET

ORBÁN OTTÓ

Korrektor: GAJDÓ ÁGNES

Terjesztés, hirdetés: ANDONÉ VÁCI GABRIELLA

Index: 25-44  
HU-ISSN 0424-8848  
Szerkesztőség:  
1089 Budapest, Rezső tér 15.  
(Bejárat a Rezső utca felől)  
Budapest 1443. Pf. 274  
Telefon: 303-9211, 210-0969,  
210-5861

Telefax: 303-9241  
E-mail: [es@es.hu](mailto:es@es.hu)  
Internet-cím: [www.es.hu](http://www.es.hu)

Kiadja: Irodalom Kft.  
Felelős kiadó:  
a Kft. ügyvezető igazgatója  
Telefon: 303-9211

Hirdetésfelvétel: Rezső tér 15.  
Levélábrítás: Chroma-TOP  
Lapterjesztés: Irodalom Kft.  
1089 Budapest, Rezső tér 15.  
Telefon: 210-5149, 210-5159

Terjeszti a Magyar Posta, a Lapker Rt. és alternatív terjesztők

Bankszámlaszámunk: Budapest Bank Rt.  
10102237-07105005-00000008

Nyomtatás:  
West Hungary Nyomdai Centrum  
Nyomda igazgató: Jens Dänhardt

A lap a Soros Alapítvány, A Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány (OSI), a József Attila Kulturális és Szociális Alapítvány, valamint az Inertia Kft. támogatásával készül.

További támogatóink:

EGIS  
Hazay Interservice Kft., valamint olvasóink, akik adóforintjaikkal támogatták a lapot.  
Az ÉS kommunikációs partnere:

Westel  
a kapcsolat

Lapzártá: kedd, 11 óra

Meg nem rendelt kéziratokat lehetőségeink szerint gondozunk, de csak felbélyegzett, válaszborítékos levelekre áll módunkban válaszolni.

Előfizetési információk  
A Magyar Posta Rt. Üzleti és Logisztikai Központ (1089 Bp., Orczy tér 1.) és kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban illetve a hírlapkézbesítőknél az előfizetési díj

egy évre 7894 Ft, fél évre 4200 Ft, negyedévre 2244 Ft, egy hónapra 780 Ft.

Kezdezményes éves előfizetés 7400 Ft a Pont Könyvesboltban (Bp., V. Nádor u. 8.) valamint a szerkesztőségben.

Előfizetési csekk, illetve számla a 210-5149, 210-5159-es telefonon, a 303-9241-es faxon vagy e-mailen [es@es.hu](mailto:es@es.hu) igényelhető

Külföldi előfizetés: a szerkesztőségben keresztül.  
Éves előfizetési díj: 160 USA-dollár, a környező országokba 130 USA-dollár a bankszámlánkra történő befizetéssel (a szerkesztőség egyidejű értesítésével).

További előfizetési információk a honlapunkon [www.es.hu](http://www.es.hu)

Terjesztési reklamációk, címváltozás stb. bejelentése a 06-80-444-444-es postai zöld számon vagy a kiadó telefonszámain.